

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा - एप्रिल - २०१७

कक्षा - आचार्यद्वितीयवर्षम् (SEM-4)

प्रश्नपत्रम् - ४

गुणाः - ७०

विषयः - रामानुजवेदान्तः

कोड - C.C.-5.4.12

समयः - ११ तः ०२ पर्यन्तम्

दिनाङ्कः - १२/०४/२०१७

सन्दर्भग्रन्थः - बृहदारण्यकोपनिषत् (४-८ अध्यायाः)

प्रथमान्विति: (Unit-1)

- प्रश्नः - १ अधोलिखितयोः मन्त्रयोः एकस्य मन्त्रस्य यथाभाष्यं व्याख्या कार्या । ०४
- (१) "यथा मातृमान्पितृमानाचार्यवान्ब्रूयात्तथा तच्छैलिनिरब्रवीद्वाग्वै ब्रह्मेत्यवदतो हि किं स्यादित्यब्रवीतु ते तस्याऽऽयतनं प्रतिष्ठाम्" ।
- (२) "इन्धो ह वै नामैष योऽयं दक्षिणेऽक्षन्पुरुषस्तं वा एतमिन्धं सन्तमिन्द्र इत्याचक्षते परोक्षेणैव परोक्षप्रिया इव हि देवाः प्रत्यक्षद्विषः" ॥
- प्रश्नः - २ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिदेकस्योपरि निबन्धं निबन्धयत । १२
- (१) ब्रह्मोपासकस्य उत्क्रान्तिप्रकारं यथाभाष्यं स्पष्टयत ।
- (२) चतुर्थाध्यायस्य सारांशं स्वशब्दैः प्रकटयत ।
- प्रश्नः - ३ निम्नलिखितेषु टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४
- (१) ब्रह्मोपासना ।
- (२) "अनन्दा नाम ते लोकाः" ।
- (३) प्रत्यगात्मा ।

द्वितीयान्विति: (Unit-2)

- प्रश्नः - ४ अधोलिखितयोः मन्त्रयोः एकस्य मन्त्रस्य यथाभाष्यं व्याख्या कार्या । ०४
- (१) "सा होवाच मैत्रेयी येनाहं नामृता स्यां किमहं तेन कुर्मां यदेव भगवान्वेद तदेव मे ब्रूही" ।
- (२) "यत्र त्वस्य सर्वमात्मैवाभूत्तत्केन कं पश्येत्" ।
- प्रश्नः - ५ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिदेकस्योपरि निबन्धं लिखत । ०८
- (१) याज्ञवल्क्यमैत्रीसंवादस्य सारांशं लिखत
- (२) बृहदारण्यकोपनिषदः परिचयात्मकम् एकं बृहद् निबन्धं लिखत ।
- प्रश्नः - ६ अधोनिर्दिष्टेषु त्रयाणाम् अतिलघूत्तरं यच्छत । ०३
- (१) किं नाम अक्षरम् ?
- (२) किं नाम आदित्यः ?
- (३) बृहदारण्यकोपनिषत् केन वेदेन सम्बद्धा?
- (४) बृहदारण्यकोपनिषदि रामानुजवेदान्तानुसारं कति अध्यायाः सन्ति?
- (५) किं नाम प्रजापतिः ?

तृतीयान्विति: (Unit-3)

- प्रश्न: - ७ अधोलिखितयोः मन्त्रयोः एकस्य मन्त्रस्य यथाभाष्यं व्याख्या कार्या । ०४
- (१) "मनोमयोऽयं पुरुषो भाः सत्यस्तस्मिन्नन्तर्हृदये यथा व्रीहिर्वा यवो वा स एष सर्वस्येशानः सर्वस्याधिपतिः सर्वमिदं प्रशास्ति यदिदं किञ्च" ।
- (२) "विद्युद्ब्रह्मेत्याहुर्विदानाद्विद्युद्विध्यत्येनं पाप्मनो य एवं वेद विद्युद्ब्रह्मेति विद्युद्ध्येव ब्रह्मा" ।
- प्रश्न: - ८ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिदेकस्योपरि निबन्धं लिखत । ०८
- (१) मनोमयब्रह्मोपासनं विधिं तत्फलञ्च यथाभाष्यं विशदयत ।
- (२) विद्युति ब्रह्मदृष्टिनिरूपणं यथाभाष्यं प्रकटयत ।
- प्रश्न: - ९ अधोनिर्दिष्टेषु त्रयाणाम् अतिलघूत्तरं यच्छत । ०३
- (१) विद्युति का दृष्टिः कर्तव्या ?
- (२) सर्वस्याधिपतिः कः ?
- (३) बृहदारण्यकम् इति पदस्य अर्थः कः ?
- (४) किं नाम विद्युत् ?
- (५) किं नाम ब्राह्मणम् ?

चतुर्थान्विति: (Unit-४)

- प्रश्न: - १० अधोलिखितयोः मन्त्रयोः एकस्य मन्त्रस्य यथाभाष्यं व्याख्या कार्या । ०४
- (१) "यो ह वै वसिष्ठां वेद वसिष्ठः स्वानां भवति वाग्वै वसिष्ठा वसिष्ठः स्वानां भवत्यपि च येषां बुभूषति य एवं वेद" ।
- (२) "असौ वै लोकोऽग्निगौतम तस्याऽऽदित्य एव समिद्रश्मयो धूमोऽहरर्चिर्दिशोऽङ्गारा अवान्तरदिशो विस्फुलिङ्गास्तस्मिन्नेतस्मिन्नग्नौ देवाः श्रद्धां जुह्वति तस्या आहुत्यै सोमो राजा सम्भवति" ।
- प्रश्न: - ११ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिदेकस्योपरि निबन्धं लिखत । १२
- (१) पञ्चाग्निविद्यायाः स्वरूपं भाष्यानुसारेण विशदयत ।
- (२) देवयानमार्गस्य प्रयाणप्रस्थानप्रकारं यथाभाष्यं निरूपयत ।
- प्रश्न: - १२ निम्नलिखितेषु टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४
- (१) उपनिषच्छब्दार्थः ।
- (२) देवयानमार्गः ।
- (३) ब्रह्मलोकः ।

Answer Key

कक्षा - आचार्यद्वितीयवर्षम् (SEM-4)

प्रश्नपत्रम् - ४

गुणाः - ७०

विषयः - रामानुजवेदान्तः

कोड - C.C.-5.4.12

समयः - ११ तः ०२ पर्यन्तम्

दिनाङ्कः - १२/०४/२०१७

सन्दर्भग्रन्थः - बृहदारण्यकोपनिषत् (४-८ अध्यायाः)

प्रथमान्वितिः (Unit-1)

- प्रश्नः - ३
१. आदित्यादिषु ब्रह्मदृष्ट्या उपासना
  २. नरकलोकाः । असुखकराः लोका इत्यर्थः ।
  ३. आत्मा ।

द्वितीयान्वितिः (Unit-2)

- प्रश्नः - ६
१. न क्षरतीति अक्षरम् ।
  २. देवमधु ।
  ३. यजुर्वेदेन ।
  ४. अष्टौ ।
  ५. देव-मानव-असुराणां जनयिता ।

तृतीयान्वितिः (Unit-3)

- प्रश्नः - ९
१. ब्रह्मदृष्टिः ।
  २. परमात्मा ।
  ३. आकारे बृहत् इदम् आरण्यकम् ।
  ४. बृहदारण्यकोपनिषदः अध्यायेषु अवान्तरविभागः ।

चतुर्थान्वितिः (Unit-4)

- प्रश्नः - १२
१. उप+नि+षद्+लृ+क्विप् = ब्रह्मविद्या ।
  २. ज्ञानिनां ब्रह्मप्राप्तिमार्गः ।
  ३. ब्रह्मणः लोकः ।